

HE 171/2016 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sairausvakuutuslakia ja maatalousyrittäjän työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annettua lakia.

Sairausvakuutuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yrittäjän ostaessa työterveyshuolto-palvelut yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai terveyskeskukselta, joka järjestää palvelut osto-palveluna yksityiseltä palvelujen tuottajalta, Kansaneläkelaitos voisi maksaa sairausvakuutuslain mukaisen yrittäjän työterveyshuollon korvauksen yrittäjän suostumuksella suoraan yksityiselle palvelujen tuottajalle sen tekemän tilityksen perusteella. Myös maatalousyrittäjän työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Kansaneläkelaitos voisi maksaa maatalousyrittäjän työterveyshuoltoon liittyvän tilakäynnin tai työpaikkaselvityksen kustannuksen valtion korvauksen osuuden maatalousyrittäjän suostumuksella suoraan yksityiselle palvelujen tuottajalle. Valtion osuutena korvattaisiin enintään 40 prosenttia yrittäjäkohtaisesta enimmäismäärästä.

Sairausvakuutuslakia ehdotetaan muutettavaksi lisäksi siten, että Kansaneläkelaitoksella olisi mahdollista luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla matkojen yhdistelypalvelua koskevan sopimuksen perusteella matkojen yhdistelyä suorittavalle ne tiedot, jotka sillä on jo nykyisin oikeus luovuttaa muutoin kuin teknisellä käyttöyhteydellä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan sairausvakuutuslain tietojen luovuttamista koskevan säännöksen osalta 1 päivänä tammikuuta 2017 ja muilta osin 1 päivänä tammikuuta 2018.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Yrittäjien työterveyshuollon järjestäminen.....	3
Työterveyshuollon rahoitus sekä maatalousyrittäjien tilakäynnin ja työpaikkaselvityksen kustannusten korvaaminen.....	4
Sairausvakuutuslain mukaiset matkakustannusten korvaukset.....	5
Tiedon luovuttaminen matkakustannusten vuosiomavastuun täyttymisestä.....	6
1.2 Nykytilan arviointi.....	6
Työterveyshuolto.....	6
Tiedon luovuttaminen matkakustannusten vuosiomavastuun täyttymisestä.....	7
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	8
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	9
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	9
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	9
3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	10
4 ASIAN VALMISTELU.....	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	11
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	11
1.1 Sairausvakuutuslaki.....	11
13 luku Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset.....	11
15 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset.....	11
19 luku Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset.....	12
1.2 Laki maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista.....	12
2 VOIMAANTULO.....	13
LAKIEHDOTUKSET.....	14
1. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	14
2. Laki maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta.....	16
LIITE.....	17
RINNAKKAISTEKSTIT.....	17
1. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	17
2. Laki maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta.....	20

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Yrittäjien työterveyshuollon järjestäminen

Yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä on ollut mahdollisuus saada korvausta sairausvakuutuksesta itselleen järjestämästään ennalta ehkäisevästä työterveyshuollosta vuoden 1979 alusta alkaen ja lisäksi työterveyshuoltolaissa (1383/2001) tarkoitetuista sairaanhoito- ja muista terveystalouksista vuoden 2006 alusta alkaen. Työterveyshuoltolain 2 §:n 2 momentin mukaan yrittäjien ja muiden omaa työtään tekevien osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä työterveyshuoltolaissa säädetään työterveyshuollon järjestämisestä. Työterveyshuollon järjestäminen on yrittäjälle vapaaehtoista.

Yrittäjä ja muu omaa työtään tekevä voi järjestää työterveyshuollon työterveyshuoltolain 7 §:n mukaan hankkimalla tarvitsemansa palvelut terveystaloukselta, järjestämällä tarvitsemansa työterveyshuoltopalvelut itse tai yhdessä toisten työnantajien kanssa taikka hankkimalla tarvitsemansa palvelut muulta työterveyshuoltopalvelujen tuottamiseen oikeutetulta toimintayksiköltä tai henkilöltä. Yrittäjä on määritelty työterveyshuoltolain 3 §:ssä. Määritelmän mukaan yrittäjällä tai muulla omaa työtään tekevällä tarkoitetaan yrittäjän eläkelaisissa (1272/2006) tarkoitettua henkilöä tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3 ja 13 §:ssä tarkoitettua maatalousyrittäjää.

Yrittäjän ja muun omaa työtään tekevän itselleen järjestämässä työterveyshuollossa on noudatettava työterveyshuoltolakia ja sitä täydentämään säädettyä valtioneuvoston asetusta hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta (708/2013). Lisäksi noudatettavaksi tulee valtioneuvoston asetus terveystalouksista erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä (1485/2001).

Yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän on työnantajan tavoin tehtävä työterveyshuollon palvelujen tuottajan kanssa kirjallinen työterveyshuoltosopimus palveluiden järjestämisestä sekä laadittava palveluntuottajan kanssa kirjallinen työpaikkaselvitykseen perustuva toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelmalla tarkoitetaan etukäteen laadittua suunnitelmaa, jonka tulee sisältää työterveyshuollon yleiset tavoitteet sekä työpaikan olosuhteisiin perustuvat tarpeet ja niistä johtuvat toimenpiteet. Toimintasuunnitelmaa tulee tarkistaa vuosittain työpaikkakäynteihin ja muihin työterveyshuollon suorittamiin selvityksiin perustuen.

Yrittäjien työterveyshuollon kustannusten korvaaminen ja hakumenettely

Työterveyshuoltolain 9 §:n mukaan työnantajalla, yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä on oikeus työterveyshuollon kustannusten korvaamiseen siten kuin sairausvakuutuslaissa (1224/2004) säädetään. Työterveyshuollon kustannusten korvaaminen edellyttää, että työterveyshuolto on toteutettu työpaikkakohtaisiin tarpeisiin perustuen hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti ja että muut korvaamisen edellytykset täyttyvät. Hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisen toiminnan periaatteet on kirjattu työterveyshuoltolakiin.

Yrittäjällä ja muulla omaa työtään tekevällä on oikeus korvaukseen työterveyshuoltolain 12 ja 14 §:n mukaisesta toiminnasta aiheutuvista hyväksyttävistä kustannuksista, jotka ovat tarpeellisia ja kohtuullisia. Ehkäisevän toiminnan lisäksi korvausta on mahdollista saada sairaanhoi-

HE 171/2016 vp

dosta, jolla tarkoitetaan yleislääkäritasoista avosairaanhoitoa sekä erikoislääkärin toimintaa siltä osin kuin se perustuu työterveyslääkärin arvioimaan tarpeeseen selvitettyä työkykyä ja hoitomahdollisuuksia. Maksettavan korvauksen perusteena on enintään Kansaneläkelaitoksen vuosittain vahvistama yrittäjäkohtainen laskennallinen enimmäismäärä. Kansaneläkelaitos tarkistaa vuosittain enimmäismäärät yleistä kustannuskehitystä vastaavasti. Vuoden 2016 enimmäismäärät on vahvistettu yrittäjän työterveyshuollon osalta seuraavansuuruisiksi: työpaikkaselvitys 873 euroa, muu ehkäisevä työterveyshuolto 437 euroa ja sairaanhoito 311 euroa.

Sairausvakuutuslain 13 luvun 5 §:n mukaan yrittäjälle ja muulle omaa työtään tekeville korvataan työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista 50 prosenttia enintään vuotuisen laskennallisen enimmäismäärän mukaan. Korvaus on kuitenkin 60 prosenttia ehkäisevän työterveyshuollon kustannuksista, jos yrittäjä tai muu omaa työtään tekevä on sopinut työterveyshuollon kanssa työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen toteuttamisesta. Vuonna 2016 korvausten enimmäismäärät ovat työpaikkaselvityksen osalta 436,50 euroa (korvaus 50 prosenttia) tai 523,80 euroa (korvaus 60 prosenttia), muusta ehkäisevästä työterveyshuollosta 218,50 euroa (korvaus 50 prosenttia) tai 262,20 euroa (korvaus 60 prosenttia) sekä sairaanhoidosta 155,50 euroa (korvaus 50 prosenttia).

Yrittäjän tai muun omaa työtä tekevän on haettava korvausta työterveyshuollon kustannuksista kuuden kuukauden kuluessa työterveyshuollon järjestämisestä aiheutuneiden kustannusten maksamisesta. Jos yrittäjä on tehnyt työterveyshuoltosopimuksen yksityisen palveluntuottajan kanssa, maksaa yrittäjä ensin kustannuksensa itse ja hakee sen jälkeen korvausta Kansaneläkelaitokselta. Kalenterivuoden 2015 alusta lukien yrittäjän ei ole tarvinnut liittää maksukuittia korvaushakemukseen, vaan Kansaneläkelaitos pyytää sen tarvittaessa korvauksen kuuden kuukauden hakuajan ja kustannusten maksamisen varmistamiseksi.

Silloin kun yrittäjä tai muu omaa työtään tekevä hankkii työterveyshuoltopalvelunsa kunnan ylläpitämältä terveyskeskukselta, yrittäjä maksaa kunnalle vain omavastuuosuuden. Jäljelle jäävistä työterveyshuollon kustannuksista kunta hakee korvauksen Kansaneläkelaitokselta tilitysmenettelyllä kuuden kuukauden kuluessa palvelujen antamisesta. Jos terveyskeskusta ylläpitävä kunta ei tuota itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa työterveyshuoltopalveluja, voi kunta tehdä ostopalvelusopimuksen ulkopuolisen palveluntuottajan kanssa. Ostopalveluissa tilityksen voi Kansaneläkelaitokselle tehdä vain terveyskeskusta ylläpitävä kunta. Myös tällöin työterveyshuoltosopimus on oltava solmittu kunnan ja yrittäjän kesken.

Työterveyshuollon kustannusten ja toiminnan seuraamisesta ja tarkastusoikeudesta säädetään sairausvakuutuslain 13 luvun 9 §:ssä. Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada työnantajalta, yrittäjältä tai muuta omaa työtään tekevältä sekä kunnalta taikka muulta hakijalta tarvitsemiin tietoja työterveyshuollon kustannuksista ja toiminnasta työterveyshuollon toteutumisen seuraamista varten. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on oikeus tarkastaa työnantajan tai muun hakijan järjestämään työterveyshuoltoon liittyvä kirjanpito.

Työterveyshuollon rahoitus sekä maatalousyrittäjien tilakäynnin ja työpaikkaselvityksen kustannusten korvaaminen

Työterveyshuollon kustannusten korvaukset rahoitetaan sairausvakuutuksen työtulovakuutuksesta. Vuonna 2015 työterveyshuollon työtulovakuutusmaksuilla korvattavasta osuudesta työnantajat maksoivat 71,2 prosenttia, työntekijät ja yrittäjät 28,2 prosenttia sekä valtio 0,6 prosenttia. Valtion osuudella katetaan maatalousyrittäjien omavastuuosuus tilakäynnistä tai työpaikkaselvityksestä, jotka ovat maatalousyrittäjälle maksuttomia yrittäjäkohtaiseen vuotuisen laskennalliseen enimmäismäärään saakka.

HE 171/2016 vp

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaan tilakäynnistä tai työpaikkaselvityksestä aiheutuneista kustannuksista korvataan enintään Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuslain 13 luvun 6 §:n nojalla vuosittain vahvistaman vuosittaisen yrittäjäkohtaisen enimmäismäärän perusteena oleva kustannus, josta vähennetään sairausvakuutuslain mukainen korvaus.

Muista yrittäjistä poiketen maatalousyrittäjät saavat tilakäynnin tai työpaikkaselvityksen kustannuksista korvauksen yrittäjäkohtaiseen laskennalliseen enimmäismäärään saakka. Enintään enimmäismäärän suuruinen kustannus korvataan heille kokonaan riippumatta siitä, ovatko he sopineet työterveysyhteistyössä työterveyshuollon kanssa työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen käytännöstä ja toimenpiteistä työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan. Jos käytäntöä ei ole sovittu ja laadittu, korvataan tilakäynnin ja työpaikkaselvityksen kustannuksista sairausvakuutuslain perusteella 50 prosenttia enimmäismäärästä ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain perusteella loput 50 prosenttia. Jos käytäntö on sovittu ja laadittu, korvataan tilakäynnin ja työpaikkaselvityksen kustannuksista sairausvakuutuslain perusteella 60 prosenttia enimmäismäärästä ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain perusteella loput 40 prosenttia. Korvattava enimmäismäärä on sama siitä riippumatta, onko käytäntö olemassa vai ei. Muun ehkäisevän työterveyshuollon kuin tilakäynnin tai työpaikkaselvityksen enimmäismäärässä ei ole valtion osuutta ja tällöin sairausvakuutuslain mukainen korvaus on 50 prosenttia, jos käytäntöä ei ole, ja 60 prosenttia, jos käytäntö on.

Kun työterveyshuoltopalvelujen tuottajana on kunta tai kuntayhtymä, tilakäynnistä ja työpaikkaselvityksestä aiheutuneet kustannukset korvataan kunnalle tai kuntayhtymälle sen Kansaneläkelaitokselle tekemän tilityksen perusteella. Jos maatalousyrittäjä on tehnyt työterveyshuoltosopimuksen yksityisen palvelujen tuottajan kanssa, maksaa yrittäjä ensin kustannuksensa itse palvelujen tuottajalle ja hakee sen jälkeen korvausta Kansaneläkelaitokselta.

Sairausvakuutuslain mukaiset matkakustannusten korvaukset

Sairausvakuutuslain perusteella vakuutetulle maksetaan korvausta sairauden hoitoon liittyvistä matkakustannuksista. Vakuutetulle aiheutuneet matkakustannukset korvataan kokonaan siltä osin kuin ne yhdensuuntaiselta matkalta ylittävät 25 euron omavastuuosuuden. Matkakorvaus maksetaan enintään matkakustannusten korvauksen perusteeksi vahvistetun korvaustaksan määrästä. Taksin käytön kustannuksista vakuutettu maksaa kuitenkin niin sanotun korotetun omavastuu, 50 euroa, jos taksimatkaa ei ole tilattu Kansaneläkelaitoksen kanssa sopimuksen suorakorvausmenettelystä tehneestä tilausvälityskeskuksesta. Tilausvälityskeskus välittää Kansaneläkelaitoksen korvaamia matkoja kaikille toimintamalliin sitoutuneille taksiliikenneluvallisille toimijoille. Koska keskitetyssä tilausmenettelyssä matkatilaus välitetään asiakasta lähinnä ajovuorossa olevalle taksille, asiakas ei voi valita tiettyä kuljettajaa. Kansaneläkelaitoksen ohjeistuksen mukaan tutun taksinkuljettajan eli ns. vakiotaksin käyttö voidaan kuitenkin katsoa tarkoituksenmukaiseksi silloin, kun asiakkaan sairaus tai vamma estää matkustamisen taksissa muulla tavalla, taikka kyse on yksin matkustavasta alle 16-vuotiaasta lapsesta tai vaikeasti sairaasta lapsesta. Lisäksi asiakkaalle voidaan myöntää yksinmatkustusoikeus, jos asiakkaan terveydentila sitä edellyttää.

Jos vakuutetun maksettavaksi jäävien saman kalenterivuoden aikana syntyneiden sairausvakuutuslaissa tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetussa laissa (566/2005) tarkoitettujen korvattavien matkojen matkakustannusten yhteismäärä ylittää 300 euroa, ylittävä osa korvataan kokonaan, kuitenkin enintään vahvistetun korvaustaksan mukaiseen määrään. Myös 25 euron omavastuuosuuden alittavat matkakustannukset kerryttävät vuosittaista omavastuuosuutta. Jos taksimatkaa ei ole tilattu tilausvälityskeskuksesta, tak-

simatkan kustannuksen omavastuuosuus ei kuitenkaan kerrytä vuotuista omavastuuosuutta eikä taksimatkan kustannuksen korotettua omavastuuosuutta korvata vuotuisen omavastuuosuuden täyttymisen jälkeen.

Matkakustannusten vuosittaisen omavastuuosuuden täytyttyä Kansaneläkelaitos myöntää vakuutetulle vuosiomavastuukortin SV 191. Tätä korttia näyttämällä vakuutettu vapautuu maksamasta omavastuuosuutta sellaiselle kuljetuspalvelujen tuottajalle, joka on sopinut Kansaneläkelaitoksen kanssa vakuutettujen korvausosuuden maksamisesta suorakorvauksena palveluntuottajalle sen tekemän tilityksen perusteella. Korttia näyttämällä vakuutettu vapautuu maksamasta omavastuuosuutta myös matkustaessaan joukkoliikenneluvallisella autolla tai Ahvenanmaalla taksilla, jos autoilijalla on Kansaneläkelaitoksen kanssa sopimus valtakirjamenettelystä. Vuosiomavastuun täytyttyä Kansaneläkelaitos postiittaa vuosiomavastuukortin vakuutetulle. Ennen omavastuukortin saamista vakuutettu maksaa matkoistaan omavastuuosuuden ensin itse ja hakee jälkikäteen korvauksen Kansaneläkelaitokselta.

Tiedon luovuttaminen matkakustannusten vuosiomavastuun täyttymisestä

Sairausvakuutuslain 19 luvun 5 §:ssä on säädetty Kansaneläkelaitoksen oikeudesta tietojen luovuttamiseen. Kyseisen pykälän 1 momentin kohdassa 4 on säädetty Kansaneläkelaitokselle oikeus antaa sairausvakuutuslain 4 luvussa tarkoitettun korvattavan matkan yhteydessä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä palvelujen tuottajalle henkilön etu- ja sukunimitiedot sekä tieto siitä, onko henkilö työpaikkakassan jäsen ja onko hän vakuutettu. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on oikeus antaa kuljetuspalvelujen tuottajalle tieto matkakustannusten vuotuisen omavastuuosuuden täyttymisestä. Saman momentin kohdan 5 mukaan Kansaneläkelaitoksella on oikeus antaa matkojen yhdistelypalvelua koskevan sopimuksen perusteella matkojen yhdistelyä suorittavalle henkilön etu- ja sukunimitiedot, tiedon siitä onko henkilö työpaikkakassan jäsen sekä, jos henkilö on vakuutettu, tieto siitä, että henkilö on vakuutettu. Lisäksi Kansaneläkelaitos voi antaa sopimuksen perusteella matkojen yhdistelyä suorittavalle vakuutetun osoitteen, tiedon matkakustannusten vuotuisen omavastuuosuuden täyttymisestä sekä muut matkojen välityksessä välttämättömät vakuutetun tiedot.

Tietojen luovuttamista teknisen käyttöyhteyden avulla koskee sairausvakuutuslain 19 luvun 10 §. Siinä on säädetty mitkä saman luvun 5 §:ssä mainituista tiedoista voidaan antaa avoimella tekninen käyttöyhteys henkilörekisterin kyseisiin tietoihin. Luvun 5 §:n 1 momentin kohdassa 4 mainitut tiedot ovat sellaisia, joiden antaminen teknisellä käyttöyhteydellä on mahdollista. Tietojen luovutus teknisellä käyttöyhteydellä on siis mahdollista kuljetuspalvelujen tuottajalle. Sen sijaan matkojen yhdistelyä suorittavalle tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla ei ole mahdollista.

1.2 Nykytilan arviointi

Työterveyshuolto

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2015 Suomessa toimi yrittäjänä 335 000 henkilöä mukaan lukien työnantajayrittäjät. Kelan työterveyshuoltotilaston mukaan vuonna 2014 yrittäjien työterveyshuollon korvauksia maksettiin 21 269 yrittäjälle. Kun myös työnantajan työterveyshuollon korvausmenettelyä käyttäneet yrittäjät lasketaan mukaan, sai yrittäjien työterveyshuoltopalveluja kaikkiaan noin 50 000 yrittäjää.

Yrittäjien Kansaneläkelaitokselle ilmoittamia työterveyshuollon kustannuksia oli noin 7 280 000 euroa vuonna 2014, joista maksettiin korvauksia noin 4 863 000 euroa. Luvussa ovat mukana maatalousyrittäjien tilakäyntien valtionosuudet. Korvauksia on haettu terveys-

HE 171/2016 vp

keskusten tilitysmenettelyllä ja maksettu terveystalosta ylläpitävälle kunnalle 16 688 yrittäjän työterveyshuolto- ja palveluista. Suoraan yrittäjälle itselleen työterveyshuollon korvauksia on maksettu 4 721 yrittäjälle, jossa luvussa ovat mukana yksityisen terveydenhuollon palveluita saaneet sekä matkojen ja ensiapuvalmiuden kustannuksista korvausta hakeneet.

Yhtenä syynä sille, miksi yrittäjät ovat hankkineet työterveyspalvelunsa useammin kunnalta kuin yksityiseltä palvelujen tuottajalta, voi olla se, että yrittäjän näkökulmasta korvauksen hakeminen yksityisen palvelujen tuottajan työterveyshuolto- ja palvelun hinnasta on hankalampaa. Kunnan järjestämässä palvelussa yrittäjä maksaa itse vain sen osuuden, jota Kansaneläkelaitos ei korvaa, ja kunta huolehtii korvausten hakemisesta tilitysmenettelyllä. Yksityiselle palvelujen tuottajalle yrittäjän on maksettava kustannusten hinta kokonaisuudessaan ja haettava jälkikäteen korvausta Kansaneläkelaitokselta. Yksityisten ja kunnallisten palvelujen tuottajien asettaminen korvausmenettelyssä erilaiseen asemaan ei ole perusteltua. Vaikka työterveyshuolto on palveluna sama ostaa yrittäjä sen kunnalta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta, korvausten hakemis- ja maksamiskäytäntö on kuitenkin erilainen eri palvelujen tuottajia käytettäessä.

Maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti vakuutettujen maatalousyrittäjien työterveyshuollon kokonaiskustannukset ovat olleet vuonna 2014 noin 5,3 miljoonaa euroa, josta työoloselvitysten kustannukset olivat noin 2,4 miljoonaa euroa. Maatalousyrittäjien työoloselvitysten kustannukset korvataan osaksi sairausvakuutuslain perusteella ja osaksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain perusteella. Sairausvakuutuslain mukainen korvaus työpaikkaselvityksestä on 50 tai 60 prosenttia enintään vuotuisesta laskennallisen enimmäismäärästä. Korvaus maksetaan korkeamman korvausprosentin eli 60 prosentin mukaan silloin, kun yrittäjä on sopinut työterveyshuollon kanssa työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen toteuttamisesta. Loppuosa tilakäynnin kustannuksesta enintään vuotuisen laskennalliseen enimmäismäärään saakka korvataan valtion varoista kokonaisuudessaan riippumatta siitä, onko maatalousyrittäjä sopinut työterveyshuollon kanssa työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen toteuttamisesta. Maatalousyrittäjien tilakäyntien ja työpaikkaselvitysten korvausten osalta ei toteudu muissa ehkäisevissä työterveyshuollon korvauksissa oleva kannustin, jossa korkeamman korvausprosentin avulla kannustetaan yrittäjää sopimaan ja laatimaan yhdessä työterveyshuollon kanssa käytännöt, joilla työkyvyn hallintaa, seurainta ja varhaista tukea toteutetaan työpaikan ja työterveyshuollon yhteisenä toimintana. Kuitenkin myös maatalousyrittäjien osalta työterveyshuollon kehittäminen työkykyä edistävään ja työkyvyttömyyttä ehkäisevään suuntaan lisäisi mahdollisuuksia työurien pidentämiseen nykyisestä.

Tiedon luovuttaminen matkakustannusten vuosiomavastuun täyttymisestä

Matkakorvausten omavastuuosuuksia on nostettu viime vuosina matkakustannusten korvausmenojen kasvun hillitsemiseksi. Vuoden 2016 alusta lukien omavastuuosuus on ollut yhdensuuntaisen matkan osalta 25 euroa ja vuosittainen omavastuuosuus 300 euroa. Vuonna 2015 vakuutetun omavastuuosuus oli yhdensuuntaisen matkan osalta 16 euroa ja vuosittainen omavastuuosuus oli 272 euroa. Vuosina 2013 ja 2014 vastaavat osuudet olivat 14,25 euroa ja 242,25 euroa. Omavastuuosuuksien korottamisen vaikutuksesta vuosittaisen matkakaton ylittäneiden vakuutettujen määrä nousee. Matkakustannusten vuosittainen omavastuuosuus täyttyy nykyisin 12 omavastuun ylittävän, korvattavan matkan jälkeen. Vielä vuonna 2015 matkoja tarvittiin 17 ennen vuotuisen omavastuuosuuden täyttymistä. Vuonna 2015 matkakorvausten vuosittaisen omavastuuosuuden ylittäneitä vakuutettuja oli 66 823, joille Kansaneläkelaitos maksoi korvauksia yli 2 miljoonasta vuosittaisen omavastuuosuuden ylittäneestä matkasta.

Kansaneläkelaitos ilmoittaa nykyisin suojatulla sähköpostilla matkojen yhdistelypalvelua suorittavalle tilausvälitysyhtiölle vakiotaksiasiakastiedot sekä tiedot matkakorvausta varten annetuista SV67-todistuksista, joissa terveydenhuollon ammattihenkilö on määritellyt asiakkaalla olevan pitkäaikainen tarve taksinkäyttöön sairauden hoitoon liittyvillä matkoilla. Kansaneläkelaitos ei sen sijaan ole ilmoittanut välityskeskukselle tietoa matkakustannusten vuosiomavastuun täyttymisestä, vaikka se olisi mahdollista muulla tavoin kuin teknisellä käyttöyhteydellä tehtynä. Käytäntönä on ollut vuosiomavastuukortin postittaminen vakuutetulle itselleen matkakaton vahvistamisen jälkeen. Vakuutettu voi seurata vuosiomavastuun kertymistä myös asiointipalvelusta, johon hän voi kirjautua sähköisen tunnistautumisen avulla. Jos vakuutetulla on korvattavia matkakustannuksia sinä aikana, jona Kansaneläkelaitos on vahvistanut vuosiomavastuun täyttymisen mutta vakuutettu ei ole vielä saanut vuosiomavastuukorttia, vakuutettu maksaa omavastuun matkastaan ensin itse ja joutuu jälkikäteen hakemaan maksamansa omavastuuosuuden takaisin Kansaneläkelaitokselta. Jotta tieto vuosiomavastuun täyttymisestä olisi vuosiomavastuun vahvistamisen jälkeen välittömästi hyödynnettävissä vakuutetun tekemillä taksimatkoilla siten, että taksinkuljettaja tietäisi olla veloittamatta vakuutetulta itseltään omavastuuosuutta, Kansaneläkelaitoksen tulisi voida antaa tieto välityskeskukselle teknisellä käyttöyhteydellä.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslakia muutettavaksi siten, että yrittäjä tai muu omaa työtään tekevä voisi ostaa työterveyshuoltopalvelut myös yksityisiltä työterveyshuollon palvelujen tuottajilta maksamalla palvelujen tuottajalle vain kustannusten sen osuuden, jota Kansaneläkelaitos ei korvaa. Kansaneläkelaitos voisi yrittäjän suostumuksella sopia sairausvakuutuslaissa säädetyn yrittäjän korvauksen maksamisesta tilitysmenettelyä käyttäen työterveyshuollon yksityiselle palvelujen tuottajalle. Nykyisin yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän on maksettava kustannukset palvelujen tuottajalle kokonaan itse ostaessaan työterveyshuoltopalvelut muulta kuin terveyskeskusta ylläpitävältä kunnalta. Kustannuksista voi vasta jälkikäteen hakea korvausta Kansaneläkelaitokselta.

Esityksessä ehdotetun mukaisesti myös terveyskeskusta ylläpitävän kunnan ostopalveluissa yrittäjän korvaus maksettaisiin yrittäjän suostumuksella työterveyshuollon varsinaiselle palvelujen tuottajalle. Yrittäjä tekisi palvelujen tuottajan kanssa työterveyshuoltosopimuksen, jossa yrittäjä sopisi myös korvauksen maksamisesta. Yrittäjä maksaisi yksityiselle palvelujen tuottajalle työterveyshuollon kustannuksista vain omavastuuosuuden. Ostopalveluissa terveyskeskusta ylläpitävä kunta vastaisi edelleen siitä, että ostopalvelut ovat työterveyshuoltolainsäädännössä säädettyjä palveluita ja ostopalvelusopimuksessa sovitun mukaisia.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annettua lakia siten, että yrittäjän korvauksen maksaminen yrittäjän suostumuksella yksityiselle palvelujen tuottajalle koskisi myös maatalousyrittäjien tilakäyntien kustannusten valtionosuuden korvaamista.

Esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa yrittäjien työterveyshuoltokorvausten hakemis- ja maksamiskäytännöt riippumatta siitä, hankkiiko yrittäjä työterveyshuoltopalvelunsa yksityiseltä vai julkiselta palvelujen tuottajalta. Tavoitteena on helpottaa ja yksinkertaistaa yrittäjän työterveyshuollon korvauksen hakemista esimerkiksi siten, että hakemuslomakkeet olisivat yhteneväiset palvelujen tuottajasta riippumatta. Yksityisille palvelujen tuottajille ehdotettu tilityttäminen vastaisi yrittäjien työterveyshuollon terveyskeskusten tilitysmenettelyä ja osin myös henkilöasiakkaiden sairaanhoitokorvauksen maksamista palvelujen tuottajille suorakorvausmenettelyllä. Jotta korvauksen maksaminen palvelujen tuottajalle olisi mahdollista, Kansaneläkelaitos ja yksityinen työterveyshuollon palvelujen tuottaja sopisivat erillisellä sopi-

muksella korvauksen maksamisen ja tilittämisen edellytyksistä. Palvelujen tuottajan ja yrittäjän välisessä sopimuksessa tulisi sopia myös siitä, että palvelujen tuottaja laskuttaa yrittäjää omavastuuosuuksien lisäksi myös niistä kustannuksista, joista Kansaneläkelaitos ei maksa korvausta. Yrittäjän tulisi seurata omien työterveyshuollon kustannustensa ja korvaustensa määriä Kansaneläkelaitoksen asiointipalvelussa ja antaa työterveyshuollon käynnin yhteydessä tiedot palvelujen tuottajalle jäljellä olevasta kustannus- ja korvausrahasta. Yrittäjän oma seuranta ja esimerkiksi reaaliaikaisen tulosteen mukana vienti työterveyshuoltoon nopeuttaa työterveyshuollon palvelua ja vähentää lisälaskujen lähettämistä yrittäjälle.

Koska yksityisen työterveyshuollon palvelujen tuottajille suunniteltu yrittäjän korvauksen tilittäminen olisi vapaaehtoista ja etenisi todennäköisesti viiveellä, tilityksen rinnalla ehdotetaan säilytettäväksi nykyinen menettely, jossa yrittäjä maksaa kustannukset ensin itse ja hakee sen jälkeen itse korvaukset Kansaneläkelaitokselta. Edelleen säilyisi myös yrittäjän mahdollisuus hakea itse korvausta työterveyshuoltoon liittyvistä matkoistaan ja niistä työterveyshuollon työpaikkaselvityksellä tarpeelliseksi katsomista ensiapuvalmiuden kustannuksista, jotka yrittäjä maksaa muulle kuin omalle työterveyshuollolle.

Esityksessä ehdotetaan myös, että maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain mukainen valtion osuus olisi enintään 40 prosenttia yrittäjäkohtaisesta enimmäismäärästä. Tavoitteena on, että valtion korvauksen määrä tukisi työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen käytännön laadintaa ja käyttöä maatalousyrittäjän työkyvyn edistämiseksi ja työkyvyttömyyden ehkäisemiseksi.

Esityksessä ehdotetaan Kansaneläkelaitokselle oikeutta avata matkojen yhdistelyä tekeväälle välityskeskukseksi teknisen käyttöyhteyden avulla ne tiedot, jotka sillä on jo nykyisin oikeus luovuttaa muutoin kuin teknisellä käyttöyhteydellä. Tavoitteena on saada tieto vuotuisen matkakaton täyttymisestä nykyistä nopeammin kaikkien tarvittavien toimijoiden käyttöön, jotta vakuutettu hyötyisi matkakaton täyttymisestä viivytyksettä.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että maatalousyrittäjille, jotka eivät ole sopineet työterveyshuollon kanssa työkyvyn hallinnan, seurannan ja varhaisen tuen käytännöstä ja toimenpiteistä, jäisi enintään Kansaneläkelaitoksen vahvistaman enimmäismäärän suuruista tilakäyntien kustannuksista itsensä vastattavaksi 10 prosentin osuus. Tämän johdosta valtion varoista maatalousyrittäjille maksettavat korvaukset vähenisivät vähäisen määrän. Muilta osin esitetyillä muutoksilla ei arvioida olevan välitöntä vaikutusta yrittäjien työterveyshuollon korvausten määrään.

Vuonna 2015 matkakorvausten vuosittaisen omavastuuosuuden ylittäneitä vakuutettuja oli 66 823, joille Kansaneläkelaitos maksoi korvauksia yli 2 miljoonasta vuosittaisen omavastuuosuuden ylittäneestä matkasta. Esityksessä ehdotetuilla muutoksilla ei ole vaikutusta vakuutetulle maksettavien matkakorvausten määrään.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotetut muutokset eivät vaikuttaisi merkittävästi Kansaneläkelaitoksen näiden korvausten toimeenpanoon liittyvään työmäärään. Yrittäjien työterveyshuollon korvauksen maksaminen yksityiselle palvelujen tuottajalle sen tekemän tilityksen perusteella lisäisi Kansaneläkelaitoksen ohjausta, neuvontaa ja sopimusmenettelyä. Lisäksi Kansaneläkelaitoksen tulisi tehdä muu-

toksia sekä työterveyshuollon tietojärjestelmiin että yrittäjien korvauksen käsittelyjärjestelmään.

Vakuutettu hyötyisi matkakorvausten vuosiomavastuun täyttymisestä nopeammin kuin nyky-menettelyssä, kun tieto vakuutetun matkakorvauksen vuosiomavastuun täyttymisestä voitaisiin antaa teknisellä yhteydellä matkojen yhdistelyä suorittavalle. Muutos vähentäisi Kansaneläkelaitoksessa tehtävää työtä ja lisäisi asiakastytyvää, koska vakuutetun ei tarvitsisi enää maksaa matkoista omavastuuosuutta vuosiomavastuun täyttymisen jälkeen ja hakea niistä jälkikäteen korvausta Kansaneläkelaitokselta. Ehdotetun muutoksen toimeenpano edellyttäisi sellaisen teknisen järjestelmän luomista, jonka avulla Kansaneläkelaitos voisi avata tilausvälitysyhtiönä toimivalle palvelujen tuottajalle tiedot vuotuisista matkakaton täyttymisistä.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla olisi yrittäjien työterveyshuollon korvausten hakemista helpottavia vaikutuksia, sillä yrittäjän ei tarvitsisi enää hakea itse työterveyshuollon korvausta silloin kun palvelujen tuottaja on yksityinen toimija. Kansaneläkelaitos maksaisi korvauksen suoraan työterveyshuollon palvelujen tuottajalle. Tämä edellyttäisi yrittäjien työterveyshuollon korvauksesta maksamisesta sopimista yrittäjän ja palvelujen tuottajan tekemässä työterveyshuoltosopimuksessa. Sopimuksessa tai sen liitteessä tulisi sopia se, että yrittäjä suostuu hänelle kuuluvan korvauksen maksamiseen palvelujen tuottajalle. Lisäksi Kansaneläkelaitoksen ja yksityisen työterveyshuollon palvelujen tuottajan välillä tulisi tehdä sopimus, jossa sovittaisiin muun muassa tilittämisen edellytyksistä. Kansaneläkelaitos maksaisi korvauksen yrittäjän suostumuksella myös sellaiselle yksityiselle palvelujen tuottajalle, jonka kanssa terveyskeskusta ylläpitävä kunta olisi tehnyt ostopalvelusopimuksen.

Ehdotetut muutokset saattaisivat lisätä yrittäjien liittymistä nykyistä kattavammin työterveyshuoltopalveluiden piiriin. Maatalousyrittäjien osalta ehdotetut muutokset saattaisivat lisätä niiden maatalousyrittäjien määrää, jotka sopivat ja laativat yhdessä työterveyshuollon kanssa käytännöt koskien työkyvyn hallintaa, seurantaa ja varhaisen tuen toteuttamista. Näin ehdotetuilla muutoksilla olisi yrittäjien ja maatalousyrittäjien terveyttä ja työkykyä edistävä sekä samalla heidän työuriaan pidentävä vaikutus.

4 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työntekijä- ja yrittäjäjärjestöjä. Siltä osin kuin esitys koskee yrittäjän työterveyshuollon suorakorvausta yksityiselle työterveyshuollon palvelujen tuottajalle, asiaa on käsitelty myös työterveyshuollon neuvottelukunnassa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Sairausvakuutuslaki

13 luku Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset

10 §. *Korvauksen suorittaminen muulle kuin työnantajalle.* Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen mahdollisuudesta yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän suostumuksella sopia työterveyshuollon korvauksen maksamisesta suorakorvausmenettelyä käyttäen palvelujen tuottajalle. Maksamisen hoitamiseksi Kansaneläkelaitoksen ja yksityisen työterveyshuollon palvelujen tuottajan tulisi sopia tilittämisen edellytyksistä. Suorakorvausmenettelystä säädettäisiin sairausvakuutuslain 15 luvun 9 §:n uudessa 2 momentissa.

Nykyinen 2 momentissa on säädetty, että valtioneuvoston asetuksella voidaan tarkemmin säätää korvauksen suorittamisesta palvelujen tuottajalle. Momentti ehdotetaan siirrettäväksi sellaisenaan 3 momentiksi.

15 luku Toimeenpanoa koskevat säännökset

5 §. *Työterveyshuoltokorvauksen hakeminen.* Pykälän nykyisessä 2 momentissa säädetään siitä, että kunnan on annettava tilitys tuottamiensa työterveyshuoltopalvelujen kustannuksista kuuden kuukauden kuluessa palvelujen antamisesta. Momenttia ehdotetaan muutettavan siten, että kunnan lisäksi myös yksityisen työterveyshuollon palvelujen tuottajan tai ammatinharjoittajan olisi annettava tilitys Kansaneläkelaitokselle kuuden kuukauden kuluessa palvelujen antamisesta.

9 §. *Suorakorvausmenettely.* Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin työterveyshuollon korvauksen maksamisesta yksityiselle palvelujen tuottajalle silloin, kun yrittäjä on ostanut työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentin mukaiselta yksityiseltä työterveyshuollon palveluntuottajalta tai ammatinharjoittajalta työterveyshuoltosopimuksessa sovittuja työterveyshuoltolaissa säädetyn mukaisia työterveyshuoltopalveluita. Palvelujen tuottaja las-kuttaisi yrittäjältä sen osuuden kustannuksista, josta Kansaneläkelaitos ei maksa korvausta. Kansaneläkelaitos voisi maksaa yrittäjän työterveyshuollon korvauksen yrittäjän suostumuksella yksityiselle työterveyshuollon palvelujen tuottajalle sen tekemän tilityksen perusteella siten kuin Kansaneläkelaitoksen ja työterveyshuollon yksityisen palvelujen tuottajan välisessä sopimuksessa on erikseen sovittu.

Korvauksen maksamisen muutos koski myös terveyskeskusta ylläpitävän kunnan ostopalveluna toteuttamaa ja sen järjestämisvelvollisuuteen kuuluvaa työterveyshuoltolainsäädännön mukaista työterveyshuoltoa. Korvauksen maksamisen muutosta sovellettaisiin aina ostopalveluita käytettäessä. Yrittäjän olisi solmittava työterveyshuoltosopimus yksityisen palvelujen tuottajan kanssa ja annettava suostumus korvauksen maksamisesta yksityiselle palvelujen tuottajalle.

Yksityisen palvelujen tuottajan olisi tehtävä tilitys Kansaneläkelaitokselle muutettavaksi esitetyn 5 §:n 2 momentin mukaisesti kuuden kuukauden määräajassa, joka alkaisi työterveyshuoltopalvelujen antamisesta.

Pykälän nykyisessä 2 momentissa säädetään siitä, että Kansaneläkelaitos ei anna suorakorvausmenettelyssä päätöstä vakuutetulle itselleen ellei vakuutettu sitä erikseen vaadi. Momentti ehdotetaan siirrettäväksi 3 momentiksi ja muutettavaksi siten, että siihen lisättäisiin viittaus uuteen 2 momenttiin 1 momentin lisäksi.

19 luku Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

10 §. Tekninen käyttöyhteys. Pykälän 1 momentissa säädetään mitkä niistä tiedoista, jotka Kansaneläkelaitoksella on oikeus sairausvakuutuslain 19 luvussa säädetyn perusteella luovuttaa, voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Momenttiin ehdotetaan lisättävän viittaus saman luvun 5 §:n 1 momentin 5 kohtaan, jonka mukaan Kansaneläkelaitokselle on säädetty oikeus antaa salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantioikeuksien estämättä matkojen yhdistelypalvelua koskevan sopimuksen perusteella matkojen yhdistelyä suorittavalle henkilön etu- ja sukunimitiedot, tiedon siitä, onko henkilö työpaikkakassan jäsen ja onko hän vakuutettu. Lisäksi kyseisen 5 kohdan mukaan jos henkilö on vakuutettu, Kansaneläkelaitos voi lisäksi antaa sopimuksen perusteella matkojen yhdistelypalvelua suorittavalle vakuutetun osoitteen, tiedon matkakustannusten vuotuisen omavastuusuuden täyttymisestä sekä muut matkojen välityksessä välttämättömät vakuutetun tiedot.

1.2 Laki maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista

1 §. Pykälässä säädetään maatalousyrittäjän työterveyshuoltoon kuuluvan tilakäynnin tai työpaikkaselvityksen kustannusten korvaamisesta valtion varoista sekä maatalousyrittäjien työterveyshuoltoa ohjaavan keskusyksikön toiminnan korvaamisesta ja rahoituksesta.

Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan valtion varoista korvataan enintään Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuslain 13 luvun 6 §:n nojalla vuosittain vahvistaman vuosittaisen yrittäjäkohtaisen enimmäismäärän perusteena oleva kustannus, josta vähennetään sairausvakuutuslain mukainen korvaus. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että valtion varoista korvattaisiin enintään 40 prosenttia yrittäjäkohtaisesta enimmäismäärästä.

2 §. Pykälässä säädetään korvausten maksamisesta. Voimassa olevan pykälän mukaan tässä laissa tarkoitetut korvaukset myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos. Kun työterveyshuollon palveluiden tuottajana on kunta tai kuntayhtymä, tilakäynnistä tai työpaikkaselvityksistä aiheutuneet kustannukset korvataan kunnalle tai kuntayhtymälle sen tekemän tilityksen perusteella. Jos palvelujen tuottajana on työterveyshuoltolain 7 §:n 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu työterveyshuoltopalvelujen tuottaja, tilakäynnistä tai työpaikkaselvityksestä aiheutuneet kustannukset korvataan hakemuksen perusteella maatalousyrittäjälle. Korvauksen hakemiseen sovelletaan, mitä sairausvakuutuslain 15 luvun 5 §:ssä säädetään työterveyshuoltokorvauksen hakemisesta.

Korvausten maksamismenettely ehdotetaan yhtenäistettäväksi siten, että korvauksen voisi hakea Kansaneläkelaitokselta joko maatalousyrittäjä tai maatalousyrittäjän suostumuksella työterveyshuollon palvelujen tuottaja riippumatta siitä, onko maatalousyrittäjä hankkinut työterveyshuoltopalvelunsa yksityiseltä vai julkiselta palvelujen tuottajalta. Korvaus maksettaisiin joko palvelujen tuottajalle tai maatalousyrittäjälle itselleen noudattaen, mitä sairausvakuutuslain 15 luvun 5 §:ssä säädetään työterveyshuoltokorvauksen hakemisesta.

2 Voimaantulo

Sairausvakuutuslain 19 luvun 10 §:ää koskevin osin laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017, jotta tieto matkakustannusten vuosiomavastuun täyttymisestä olisi hyödynnettävissä vakuutetun tekemillä taksimatkoilla heti vuoden alusta lukien. Matkakustannusten vuosittainen omavastuu on kalenterivuosi-kohtainen. Vakuutetuilla, joilla on useita sairausvakuutuksesta korvattavia matkoja viikossa, vuosiomavastuu voi täytyä jo parissa viikossa. Muilta osin lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018. Näin varattaisiin riittävä aika työterveyshuollon korvausten tietojärjestelmien muuttamiseen ehdotusten mukaisiksi. Lakimuutoksia sovellettaisiin työterveyshuollon niiden kustannusten korvaamiseen, jotka syntyvät 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 15 luvun 5 §:n 2 momentti, 15 luvun 9 §:n 2 momentti ja 19 luvun 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 15 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 890/2006, sekä

lisätään 13 luvun 10 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja 15 luvun 9 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 890/2006, uusi 2 momentti, jolloin muuttettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

13 luku

Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset

10 §

Korvauksen suorittaminen muulle kuin työnantajalle

Jos 2 §:ssä tarkoitetut yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän työterveyshuoltopalvelut on järjestetty työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, Kansaneläkelaitos voi työnantajan suostumuksella sopia korvauksen suorittamisesta palvelujen tuottajalle 15 luvun 9 §:n 2 momentin mukaista suorakorvausmenettelyä käyttäen. Jos palvelut on järjestetty työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, edellytyksenä on lisäksi, että kyseessä on terveystieteiden keskeistä ylläpitävän kunnan ostopalvelu.

---

15 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

5 §

Työterveyshuoltokorvauksen hakeminen

Kunnan tai palvelujen tuottajan on annettava Kansaneläkelaitokselle tilitys 13 luvun 8 §:ssä ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitetuista työterveyshuollon kustannuksista kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun työterveyshuoltopalvelut on annettu.

9 §

Suorakorvausmenettely

Jos yrittäjä tai muu omaa työtään tekevä on ostanut 13 luvun mukaisesti korvattavia työterveyshuoltopalveluita työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan mukaisesti yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai ammatinharjoittajalta taikka työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti sellaiselta terveyskeskukselta, joka on hankkinut palvelut ostopalveluna, korvaus voidaan maksaa yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän suostumuksella palvelujen tuottajalle sen tekemän tilityksen perusteella erikseen sovitulla tavalla. Korvausta suoritetaan enintään se määrä, jonka Kansaneläkelaitos olisi velvollinen suorittamaan vastaavana korvauksena 13 luvun 2 §:ssä tarkoitettulle yrittäjälle tai muulle omaa työtään tekeväälle.

Jos tämän lain mukainen korvaus maksetaan apteekille tai palvelujen tuottajalle 1 tai 2 momentin mukaisesti, korvauksen maksamisesta ei anneta vakuutetulle kirjallista päätöstä. Päätös on kuitenkin annettava, jos vakuutettu sitä vaatii. Vaatimus on esitettävä kuuden kuukauden kuluessa lääkkeen ostamisesta tai palvelun saamisesta.

19 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

10 §

Tekninen käyttöyhteys

Kansaneläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus mainitussa momentissa säädetyin edellytyksin avata tekninen käyttöyhteys henkilökisteriensä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on oikeus antaa tämän luvun 5 §:n 1 momentin 2—5 kohdan, 2 momentin tai 6 §:n perusteella mainituissa pykälissä tarkoitetuille tiedon saajille.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____. Sen 19 luvun 10 § tulee kuitenkin voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2017.

2.

Laki

maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) 1 §:n 2 momentti ja 2 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 817/2008, seuraavasti:

1 §

Valtion varoista korvataan enintään Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuslain 13 luvun 6 §:n nojalla vuosittain vahvistaman vuosittaisen yrittäjäkohtaisen enimmäismäärän perusteena oleva kustannus, josta vähennetään sairausvakuutuslain mukainen korvaus. Valtion varoista korvataan kuitenkin enintään 40 prosenttia yrittäjäkohtaisesta enimmäismäärästä.

2 §

Tässä laissa tarkoitetut korvaukset myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos. Korvaus maksetaan joko palvelujen tuottajalle tai maatalousyrittäjälle itselleen noudattaen, mitä sairausvakuutuslain 15 luvun 5 §:ssä säädetään työterveyshuoltokorvauksen hakemisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

1.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sairausvakuutuslain (1224/2004) 15 luvun 5 §:n 2 momentti, 15 luvun 9 §:n 2 momentti ja 19 luvun 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 15 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 890/2006, sekä

lisätään 13 luvun 10 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja 15 luvun 9 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 890/2006, uusi 2 momentti, jolloin muutettu 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 luku

Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset

10 §

Korvauksen suorittaminen muulle kuin työnantajalle

Jos 2 §:ssä tarkoitetut yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän työterveyshuoltopalvelut on järjestetty työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, Kansaneläkelaitos voi työnantajan suostumuksella sopia korvauksen suorittamisesta palvelujen tuottajalle 15 luvun 9 §:n 2 momentin mukaista suorakorvausmenettelyä käyttäen. Jos palvelut on järjestetty työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, edellytyksenä on lisäksi, että kyseessä on terveyskeskusta ylläpitävän kunnan osopalvelu.

HE 171/2016 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 luku

15 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

Toimeenpanoa koskevat säännökset

5 §

5 §

Työterveyshuoltokorvauksen hakeminen

Työterveyshuoltokorvauksen hakeminen

Kunnan on annettava Kansaneläkelaitokselle tilitys edellä 13 luvun 8 §:ssä tarkoitetuista työterveyshuollon kustannuksista kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun työterveyshuoltopalvelut on annettu.

Kunnan *tai palvelujen tuottajan* on annettava Kansaneläkelaitokselle tilitys 13 luvun 8 §:ssä *ja 10 §:n 2 momentissa* tarkoitetuista työterveyshuollon kustannuksista kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun työterveyshuoltopalvelut on annettu.

9 §

9 §

Suorakorvausmenettely

Suorakorvausmenettely

Jos tämän lain mukainen korvaus maksetaan *1 momentin nojalla* apteekille tai palvelujen tuottajalle, korvauksen maksamisesta ei anneta vakuutetulle kirjallista päätöstä. Päätös on kuitenkin annettava, jos vakuutettu sitä vaatii. Vaatimus on esitettävä kuuden kuukauden kuluessa lääkkeen ostamisesta tai palvelun saamisesta.

Jos yrittäjä tai muu omaa työtään tekevä on ostanut 13 luvun mukaisesti korvattavia työterveyshuoltopalveluita työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan mukaisesti yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai ammatinharjoittajalta taikka työterveyshuoltolain 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti sellaiselta terveyskeskukselta, joka on hankkinut palvelut ostopalveluna, korvaus voidaan maksaa yrittäjän tai muun omaa työtään tekevän suostumuksella palvelujen tuottajalle sen tekemän tilityksen perusteella erikseen sovitulla tavalla. Korvausta suoritetaan enintään se määrä, jonka Kansaneläkelaitos olisi velvollinen suorittamaan vastavana korvauksena 13 luvun 2 §:ssä tarkoitettulle yrittäjälle tai muulle omaa työtään tekeväälle.

Jos tämän lain mukainen korvaus maksetaan apteekille tai palvelujen tuottajalle *1 tai 2 momentin mukaisesti*, korvauksen maksamisesta ei anneta vakuutetulle kirjallista päätöstä. Päätös on kuitenkin annettava, jos vakuutettu sitä vaatii. Vaatimus on esitettävä kuuden kuukauden kuluessa lääkkeen ostamisesta tai palvelun saamisesta.

HE 171/2016 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 luku

19 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

10 §

10 §

Tekninen käyttöyhteys

Tekninen käyttöyhteys

Kansaneläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus mainitussa momentissa säädetyin edellytyksin avata tekninen käyttöyhteys henkilörekisteriensä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on oikeus antaa tämän luvun 5 §:n 1 momentin 2, 3 ja 4 kohdan sekä 2 momentin ja 6 §:n perusteella mainituissa pykälissä tarkoitetuille tiedon saajille.

Kansaneläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus mainitussa momentissa säädetyin edellytyksin avata tekninen käyttöyhteys henkilörekisteriensä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on oikeus antaa tämän luvun 5 §:n 1 momentin 2—5 kohdan, 2 momentin tai 6 §:n perusteella mainituissa pykälissä tarkoitetuille tiedon saajille.

—————
*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . Sen 19 luvun 10 § tulee kuitenkin
voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2017.*

2.

Laki

maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) 1 §:n 2 momentti ja 2 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 817/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Valtion varoista korvataan enintään Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuslain 13 luvun 6 §:n nojalla vuosittain vahvistaman vuosittaisen yrittäjäkohtaisen enimmäismäärän perusteena oleva kustannus, josta vähennetään sairausvakuutuslain mukainen korvaus.

Valtion varoista korvataan enintään Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuslain 13 luvun 6 §:n nojalla vuosittain vahvistaman vuosittaisen yrittäjäkohtaisen enimmäismäärän perusteena oleva kustannus, josta vähennetään sairausvakuutuslain mukainen korvaus. *Valtion varoista korvataan kuitenkin enintään 40 prosenttia yrittäjäkohtaisesta enimmäismäärästä.*

2 §

Tässä laissa tarkoitettut korvaukset myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos. Kun työterveyshuollon palveluiden tuottajana on kunta tai kuntayhtymä, tilakäynnistä tai työpaikkaselvityksistä aiheutuneet kustannukset korvataan kunnalle tai kuntayhtymälle sen tekemän tilityksen perusteella. Jos palvelujen tuottajana on työterveyshuoltolain 7 §:n 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu työterveyshuoltopalvelujen tuottaja, tilakäynnistä tai työpaikkaselvityksestä aiheutuneet kustannukset korvataan ha-

2 §

Tässä laissa tarkoitettut korvaukset myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos. *Korvaus maksetaan joko palvelujen tuottajalle tai maatalousyrittäjälle itselleen noudattaen, mitä sairausvakuutuslain 15 luvun 5 §:ssä säädetään työterveyshuoltokorvauksen hakemisesta.*

HE 171/2016 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kemuksen perusteella maatalousyrittäjälle. Korvauksen hakemiseen sovelletaan, mitä sairausvakuutuslain 15 luvun 5 §:ssä säädetään työterveyshuoltokorvauksen hakemisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .